

Galleri Tom Christoffersen

Claus Carstensen

SIEH DA! SIEH DA, TIMOTHEUS, DIE KRANICHE DES IBYKUS!

Claus Carstensen

**SIEH DA!
SIEH DA,
TIMOTHEUS,
DIE KRANICHE
DES IBYKUS!**

Galleri Tom Christoffersen

SIEH DA! SIEH DA, TIMOTHEUS, DIE KRANICHE DES IBYKUS!

Udstillingen *Sieh da! Sieh da, Timotheus, die Kraniche des Ibykus!* ('Se dér! Se dér, Timotheus, Ibykus' traner!'), der er et citat fra Friedrich Schillers episke digt *Die Kraniche des Ibykus* fra 1797, havde i lang tid arbejdstitlen *Untitled Room for H.E.*

Untitled Room for H.E. er den fælles undertitel på en serie på 26 malerier fra 2020, der er dedikeret til min far, Hans Emil Carstensen, der døde den 25. juni 2020 – på sin fars fødselsdag. Titlen læner sig op ad tre tidligere udstillinger, der alle var dedikeret til min datter: *Untitled Room for Zoe* (Galerie Sophia Ungers, Köln 1992), *Untitled Room for Zoe* (Galerie Mikael Andersen, København 1993) samt *Untitled Room for Zoe (Slide Return)* (Museum Sønderjylland – Kunstmuseet i Tønder 2007).

Jeg har gennem årene haft en forkærlighed for farverne Hooker's Green, kadmiumrød, fluorescerende orange samt sort og hvid. Den sorte, der er anvendt til malerierne i serien *Untitled Room for*

H.E. på udstillingen, er i dette tilfælde Atrament Black, der ved udtynding med vand får et let køligt, grønligt skær, der kan have noget vinterligt over sig. Et underliggende resonansrum for arbejdet med billederne til udstillingen har været følgende tre citater:

... colour is made out to be the property of some 'foreign' body ...

David Batchelor

... når farverne invaderer samfundslivet, får vi således tilhørsforhold, privilegier og raseri.

Per Aage Brandt

In painting such dark themes, pollution symbols are as necessary as the use of black in any depiction whatsoever.

Mary Douglas

Nåden falder som stille regn fra himlen

(*Untitled Room for H.E. # 1, 2020*)

Akryl, Molotow-spray og collage på lærred, 220 x 180 cm

Collageelementet med hestehovedet er taget fra en serie på fem litografier med titlen *Horse Fights*, som jeg lavede i 2015 på det litografiske værksted Steinprent i Tórshavn på Færøerne.

Horse fights er en såkaldt blood sport mellem to hingste, som især dyrkes på øen Mindanao i Philippinerne, på Muna Island i Indonesien, i Thailand samt i provinsen Jeju i Sydkorea.

Die Kraniche des Ibykus

(Untitled Room for H.E. # 2, 2020)

Akryl, Molotow-spray og collage på lærred, 220 x 180 cm

Væddermotivet i maleriet *Die Kraniche des Ibykus* er hentet i min akvarel *Mit lys brænder* fra 1986, som er gengivet på side 25 i Claus Carstensen: *Det ophobede, Bind 1 – essays*, Eks-Skolens Forlag 1986.

Om begrebet 'nødpenge', som er de to collage-elementer i maleriet, står der følgende på Wikipedia:

'Nødpenge er betegnelsen for penge, der udstedes i tider, hvor der enten er knaphed på metal eller tider med inflation eller hyperinflation, der medfører, at der ikke er overensstemmelse mellem nominalværdi og metalværdien.

Det mest kendte tilfælde, hvor nødpenge fungerede som valuta, er Tyskland og Østrig i tiden under og efter 1. Verdenskrig.

I Tyskland udstedtes nødpenge fra krigens begyndelse og frem til efter krigens afslutning. I de første år slog de statslige myndigheder ned på denne praksis, men som krigen skred frem blev nødpenge almindelige, idet krigsindustriens behov for metal, hamstring af valuta i guld og sølv samt en generel inflation resulterede i en mangel på småpenge. Lokale tyske sogneråd, kommuner og visse handlende begyndte derfor at udstede nødpenge i form af lokale pengesedler. I mindre omfang kendes eksempler på nødmønter udstedt i billige metallegeringer eller sågar i porcelæn.

I forbindelse med folkeafstemningen i 1920 om Sønderjyllands tilhørsforhold udstedte mange sogne og købstæder nødpengesedler. I mange tilfælde i agitationsøjemed. Der kendes også eksempler på falske sedler trykt i spekulationsøjemed, særligt en fiktiv seddelserie, der foregiver at være udstedt af *Varnæs*. (...) I afstemningens 1. zone, fandt afstemningen sted d. 10. februar 1920 og selve genforeningen fandt sted i juni 1920. I denne del af Sønderjylland har nødpengesedlerne hyppigt både en dansk og en tysk side. I Tønders tilfælde, som var klart pro-tysk, er sedlerne uden politisk budskab. Nødpengesedlerne i dette område blev erstattet med dansk valuta d. 20. maj 1920, som del af forberedelserne til genforeningen. I Mellemslesvig (2. zone), fandt afstemningen sted d. 14. marts 1920, og området forblev i sin helhed del af Tyskland. I dette område er nødpengesedlerne normalt rent tyske.'

Teksten på den 'røde' nødpengeseddel fra Bielefeld (1921), der har et motiv med storke (og ikke traner), der flyver nyfødte til byen Bielefeld, lyder oversat til dansk:

'Bielefelds nye tid / 700-års jubilæet 1221-1921 / STAPENHORST 1917-? / BUNNEMANN 1881-1910 / RÅDHUSET PÅ SCHILLERPLATZ / JERNBANE MED 4 SPOR / 50 Penning / Lutter-vandhullet i Bielefeld – den unge verdens vugge / Støt borgmestrene – bring os gode ånder'

(Rudolf Stapenhorst, borgmester i Bielefeld 1910-1932. Gerhard Bunneman, borgmester 1881-1910 og æresborger sammesteds, min anm., CC)

Teksten på den 'grønne' nødpengeseddel fra Eutin (u.å.), der har en nordtysk bindingsværksgård som motiv, lyder oversat til dansk:

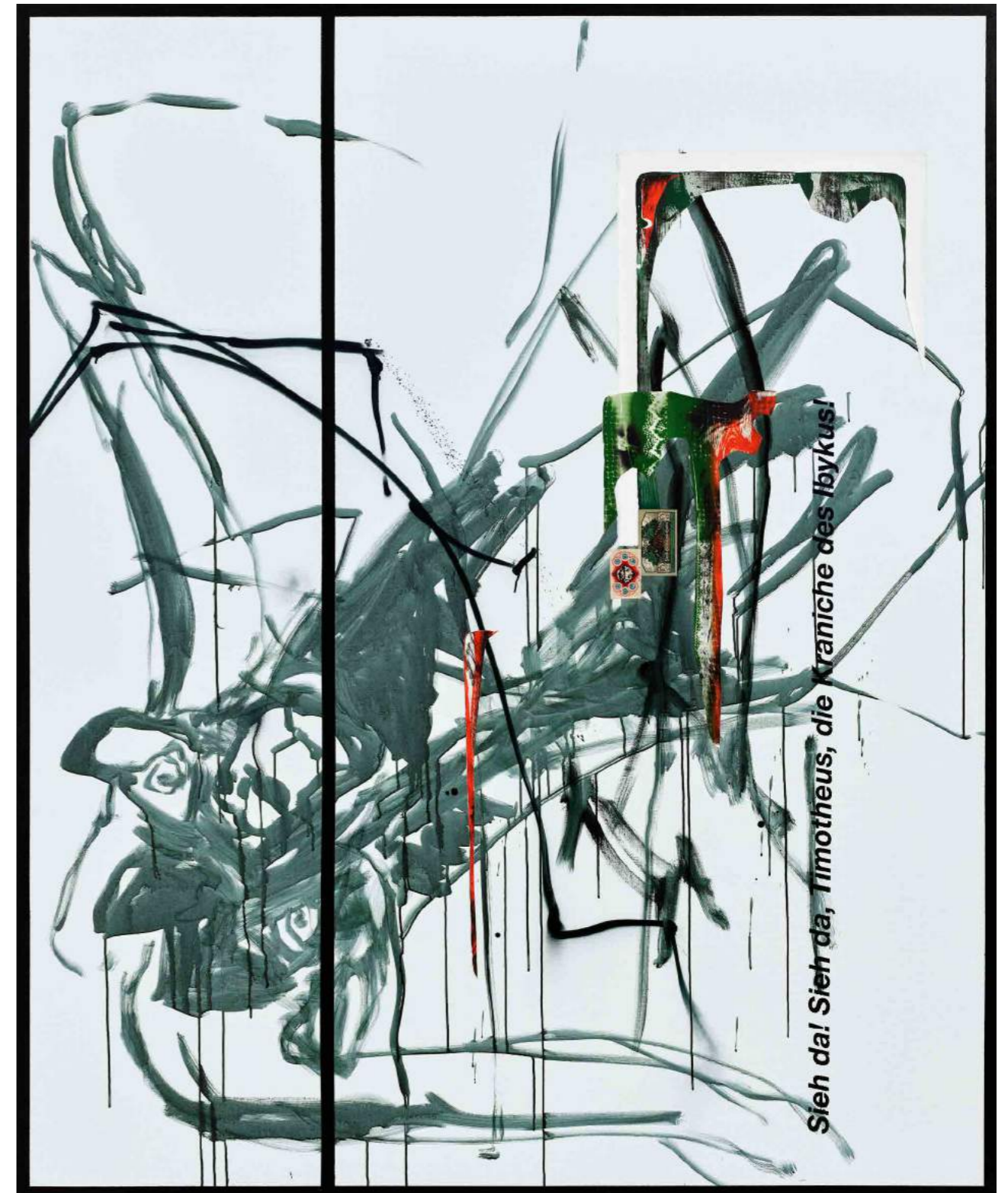
'Nødpenge fra landkommunen Eutin / Denne pengeseddels gyldighed udløber 4 uger efter bekendtgørelsen / Kommunebestyrelsen / 50 Penning'

Teksten på maleriet, *Sieh da! Sieh da, Timotheus, die Kraniche des Ibykus!* ('Se dér! Se dér Timotheus, Ibykus' traner!'), er et citat fra Friedrich Schillers ballade *Die Kraniche des Ibykus* fra 1797, som var fast pensum i den tyske skole i Tønder, hvor såvel min mor (Bothilde Laurine også kaldet Tilli) som min far (Hans Emil også kaldet H.E.) gik, indtil skolen lukkede i maj 1945.

Min far yndede at recitere sætningen, når han fik en god hånd i det tysk-sønderjyske kortspil skat, hvor de stærkeste trumfer pudsigt nok er de fire bønder (hvilket måske skyldes, at det er et udpræget 'bondekortspil', hvor der i tidligere tider ikke sjældent blev spillet med hele gården som indsats).

Jeg erindrer en episode i haven på Rojumvej 52 i Sønderborg, hvor jeg boede som barn. Jeg må have været 10-11 år gammel. Jeg var på det tidspunkt medlem af Batman-bladets Batman-klub og vild med superhelte Dæmonen, Edderkoppen og Grønne Lygte og spurgte derfor min mor, om hun havde et forslag til et navn til en superhelt, som jeg selv havde fundet på. Og så var det hun foreslog Timothy, som måske er en anglicistisk, freudiansk forskydning af ovennævnte Timotheus. Jeg husker, at jeg var vildt imponeret over, at hun – i mine øjne – ramte så meget plet med navnet, som hun gjorde. Det lå lige i tiden.

Den danske oversættelse af det episke digt ved Uffe Birkedal (*Ti Digte af Friedrich Schiller*, Gyldendalske Boghandel, Nordisk Forlag, København, 1906, pp.19-25) lyder:

Til Vognkamp og til Væddesangen,
Der samler ved Korinth paa Tangen
De græske Stammer fro, – didhen
Drog Ibykos, den Guders Ven.
Apollon gav ham Sangergaven,
En Mund, som ejed søde Kvad,
Og, fyldt af Guden, han ved Staven
Fra Rhegium drog fro og glad.

Alt har fra Bjærgets Kam, den høje,
Akrokorinthos han for Øje.
Med hellig Gysen i sit Sind
Han i Poseidons Lund gaar ind.
Paa ensom Færd ham kun ledsager
En Tranesværme, der lang og graa
Mod Sydens fjerne Egne drager,
Det varme Himmelstrøg at naa.

»Velkommen, Venner! som i Følge
Drog med mig over Havets Bølge.
I varsler Lykke mig, og Held.
Min Lod som Eders er. Nu vel!
Vi kommer begge fra det fjerne,
Et venligt Tag vi leder om.
En gæstfri Vært da huse gerne
Den fremmede, som til ham kom!«

Han skrider frem, helt let i Sinde,
Og er i Skovens Tykning inde, –
Da standser pludselig hans Gang
To Mordere paa Stien trang.
Til Forsvar maa han nu sig vende,
Dog snart er Haanden mat og lam,
Kun vant til Harpens Streng at spænde
Ej Buestrengen stærk og stram.

Han Jord og Himmel højt paakalder,
– Men kun den hule Genlyd gjalder.
Hvor langt han sender end sin Røst
Er al Ting lige stilt og tyst.
»Saa skal jeg Aanden da opgive
Forladt og i et fremmed Land,
Og Uslinger mig her undlive,
Hvor ingen Ven mig hævne kan!«

Haardt saaret segner han i Skoven.
– Da bruser Tranerne foroven.
Han hører, kan ej længer se,
De nære Stemmer skrigende Ve.
»I Traner, som deroppe svæver,
I vidne skal om dette Mord,
Naar ingen anden Røst sig hæver!«
Hans Øje brister med det Ord. –

Det nøgne Lig snart bliver funden
Af Saar bedækket hist i Lunden,
Og Vennen i Korinth med Skræk
Genkender straks de kære Træk.
»Og skal jeg atter saa Dig finde!
Jeg haabed dog med Fyrrens Krans
Din Digterpande at omvinde,
Bestraalet af Din Hæders Glans!«

Højt jamrende hver Gæst det hører,
Hvem hid Poseidonsfesten fører.
Al Hellas sørger, ret som om
Enhver har tabt den Sanger from.
Og Folket stormende omringer
Prytanen, lig en oprørt Flod,
Og vil, at man den dræbte bringer
Sonoffer med hans Morders Blod.

Dog, hvor vel finde og forfølge
Det Spor, som midt i Mængdens Bølge,
Der strømmed hid til Festens Pragt,
Faar Nidingen for Dagen bragt?
Mon Skjalden sank for Røverhænder?
Faldt han vel for en Avindsmand?
Alene Helios det kender,
Der straalere over Hav og Land.

Maaske han drister sig at vandre
I Skaren mellem alle andre,
Og mens ham søger Hævnens Arm,
Sit Rov han nyder uden Harm.
Maaske ved selve Templets Døre
Han trodser Zeus med skamløst Sind,
Og lader sig med Strømmen føre,
Som myldrer i Theatret ind.

Thi Bænk ved Bænk indtil den sidste
– Det er som Søjlerne vil briste –
Hidstævnede fra fjern og nær
De græske Stammer dvæler her.
Det klinger dumpt som Bølgebruset
En Vrimlen, myldrende og tæt,
Og op mod Skyen vokser Huset
I kække Buer, frit og let.

Hvem kan de Folk og Mænd vel
nævne,
Som mødes her til venligt Stævne,
Fra Kekrops' By, fra Aulis' Strand,
Fra Fokis, fra Spartanerland,
Fra Asiens de fjerne Kyster,
Fra alle Øer hid de fo'r,
Og lytter tavse til de Røster,
Som toner i et rædsomt Kor, –

Som efter Skik fra gamle Tider,
Fra Scenens Baggrund langsomt
skrider.
Afmaalt, højtideligt i Ring
Theatret vandrer de omkring.
Saa ganger ikke Jordens Kvinder,
Dem fostred intet Støvets Hjem,
Blandt Menneskenes Slægt man finder
Ej Kæmpeskikkelser som dem.

Dem kulsort Kappen slaar om Lænder,
Hver svinger højt med Knokkelhænder
En Fakkelt med et skummelt Skin;
Ej farver Blodet deres Kind.
Og medens Menneskenes Isse
Af Haaret venligt flagres om,
Man Øgler, Slinger ser hos disse,
Som hvæser med giftsvullen Vom.

Og alt mens de i Kres sig slynger
I Kor et rædsomt Kvad de synger,
Til Hjertet skærende det gaar,
Og Bandsord om hver Niding slaar.
Betagende og vildt sig hæver
Erinnyernes grumme Sang,
I gennem Marv og Ben den bæver
Og taaler ikke Lyrens Klang.

»Vel den, som fri for Skyld og Brøde
Kan nyde Barnets Fred, den søde!
Til ham vor Hævn har intet Bud,
I Livet frit han gaar sit Skud.
Men ve, ve den, hvem Udaad tynger,
Som øved Morderdaaden frækt,
Vi til hans Saaler fast os klynger,
Vi, Nattens frygtelige Slægt!«

»Og vil ved Flugten han sig dølge,
Vi skal bevingede ham følge,
Med Snarer hilder vi hans Fjed,
Saa brat til Jord han styrter ned.
Vi jager ham utrættelige,
– Ved ingen Anger sones vi –
Beständig til de dødes Rige,
Selv dér vi slipper ham ej fri!«

Saa høres de i Dans at sjunge,
Og Dødens Tavshedsvægt, den tunge,
Opfylder Huset, som om her
Den strenge Guddom selv var nær.
Og efter Skik fra gamle Tider
I Kres omkring Teatrets Rund
Afmaalt, højtideligt de skrider,
Og svinder i den dunkle Grund.

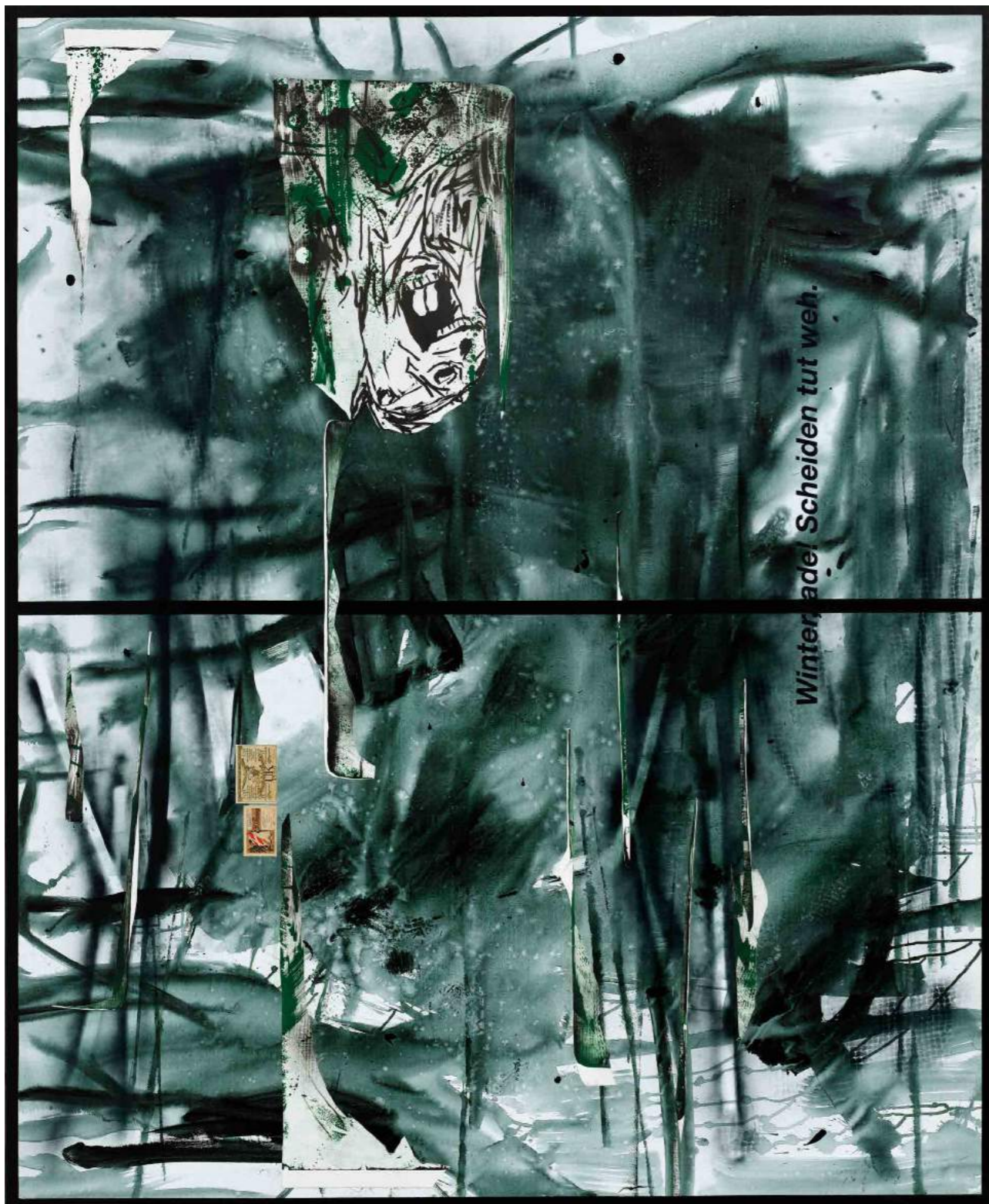
Og mellem Skin og Sandhed svæver
Hvert Bryst endnu i Tvivl, og bæver,
Lovprisende den strenge Magt,
Der i det skjulte holder Vagt,
Som fletter Skæbnens dunkle Knuder,
Ufattelig for Sind og Sans,
Og sig i Hjertets Dyb bebuder,
Men fly'r for Solens klare Glans. –

Da øverst oppe fra der lyder
Med ét en Røst, som højt udbryder:
»Se dér, Timotheus, se dér
Er Ibykosses Tranehær!«
Brat mørknes nu den klare Himmel,
Og over Skuepladsen bort
Man drage ser en Tranevimmel
I tallos Mængde, graaligsort.

»Hvad, – Ibykos?« Da atter høres
Det dyre Navn hver Barm oprøres.
Som Bølge imod Bølge slaar
Fra Mund til Mund det hurtigt gaar.
»Vor Ibykos, begrædt og savnet,
Hvem Morderhænder grusomt slog?
Hvad han? hvi nævned Manden
Navnet?
Hvad er der med det Tranetog?«

Og stedse højere det klinger, –
En Anelse paa Lynets Vinger
Hvert Hjerter griber: »giv kun Agt!
De vrede Eumeniders Magt!
Den fromme Sanger bliver hævnnet.
Hans Morder selv sig røbet har.
Grib derfor den, som Ordet nævned,
Og den, til hvem det rettet var.«

Ham næppe Ordet er udfaret
Han ønsked dybest det bevaret;
Men paa den rædselsblege Kind
Man ser det skyldbevidste Sind.
Til Dom man slæber straks de tvende,
Paa Scenen bliver Retten sat,
Den fule Daad de maa bekende,
Af Hævnens Lynslag ramte brat!

Winter, ade! Scheiden tut weh

(Untitled Room for H.E. # 3, 2020)

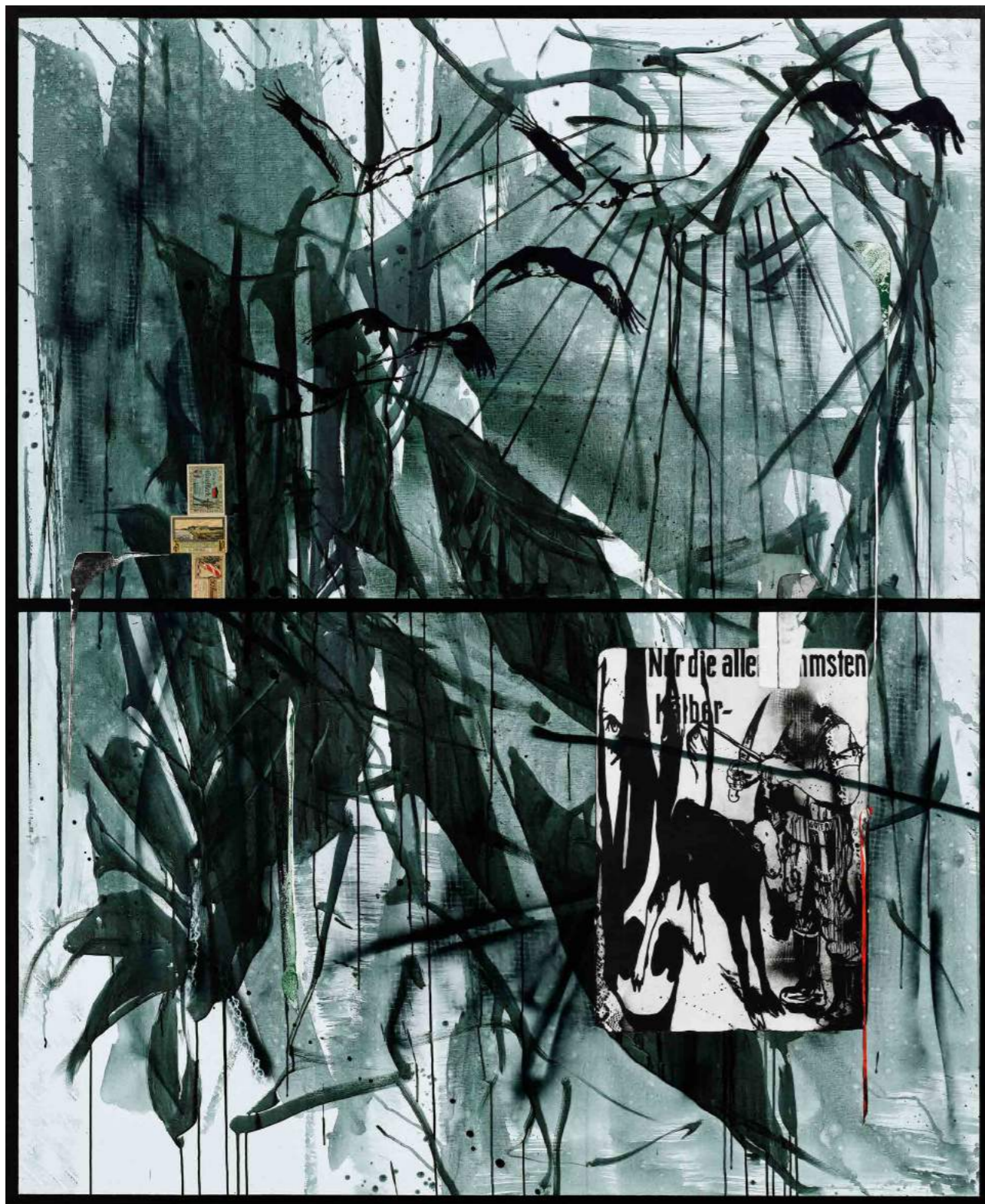
Akryl, Molotow-spray og collage på lærred, 220 x 180 cm

Winter, ade! Scheiden tut weh er titlen på en tysk forårs- og børnesang af August Heinrich Hoffmann von Fallersleben fra 1835, som vi sang i den tyske børnehave i Sønderborg, hvor jeg gik fra 1962 til 1964. Titlen lyder oversat til dansk tilnærmelsesvis: 'Farvel, vinter! / Adjø, vinter! Det gør ondt at skulle sige farvel / at skulle tage afsked / at skulle skilles ad.'

Teksten på nødpengersedlen fra kommunen Uk (dansk: Uge – en landsby uden for Tinglev) med motiv af en løve og en ørn lyder oversat til dansk: 'FRED NÆRER KRIG TÆRER / VÆRDIBEVIS FOR KOMMUNEN UGE 1920 / 50 Penning / Denne Seddel taber sin gyldighed fire uger efter offentlig bekendtgørelse / KOMMUNEFORSTANDER / H. Jørgensen'

Teksten på nødpengersedlen med motivet af et Dannebrog, der gennembryder den tyske ørn, lyder: '1864-1920 / NØDPENGESEDDER FOR GRAASTEN / 50 Penning / Denne Pengeseddel taber sin Gyldighed 1 Maaned efter Bekendtgørelse i "Hejmdal" / Paa Byens Vegne: / V. Ulldal / Graasten, Februar 1920'

Måske en martsnat (1)

(Untitled Room for H.E. # 4, 2020)

Akryl, Molotow-spray, Posca og collage på lærred,
220 x 180 cm

Titlen er et citat fra Grethe Risbjerg Thomsens digt *Måske en martsnat*, som jeg læste første gang i efteråret 1971 i Poul Borums antologi *Ny dansk poesi 1940-1965*, der udkom på Stig Vendelkærs Forlag i 1967: 'Jeg dør en lille smule / for hvert sekund, der går / jeg bærer døden med mig / igennem livets år. // En nat, måske en martsnat, / så mild af regn og tå, / skal jeg gå bort i mørket / og holde op at dø.'

Titlen henviser til folkeafstemningen om fastlæggelsen af den dansk-tyske grænse i Mellemslesvig den 14. marts 1920.

Den i serien *Untitled Room for H.E.* anvendte teknik samt flere af motiverne er inspireret af de japanske ukiyo-e træsnit og de klassiske, japanske og kinesiske tuschtegninger af hhv. traner og siv.

Teksten på den øverste pengeseddel lyder oversat til dansk: 'TIDERNE:FORANDRES:OG:VI:FORANDRES :MED:DEM – 1919 / Gyldig for Én Mark / Kommunen Broager / Bentzen / Kommuneforstander / Frihed som jeg forstår den'

Teksten på den mellemste nødpengeseddel lyder: 'Am Strande / 75 Pf / Wie ist dat in Niestadt so prächtig und schön. / Im Sommer, wenn buuten ist alles so grün. / Und de Frunslüt in Niestadt sind sööt wie Kanehl. / Jo in Niestadt dor levt sich vergnügt und fidel!' Den danske oversættelse af den denne nordplattyske tekst lyder: 'Ved stranden / 75 Penning / Hvor er det prægtigt og smukt i Niestadt. / Om sommeren hvor alt udenfor er grønt. / Og fruentimmerne er søde som kanel. / Jo i Niestadt der lader det sig leve fornøjeligt og lystigt.'

Teksten på den nederste nødpengeseddel med motivet af et Dannebrog, der gennembyrder den tyske ørn, lyder: '1864-1920 / NØDPENGESEDEL FOR GRAASTEN / 50 Penning / Denne Pengeseddel taber sin Gyldighed 1 Maaned efter Bekendtgørelse i "Hejmdal" / Paa Byens Vegne: / V. Uildal / Graasten, Februar 1920'

nysgerrighed. I efteråret 1971 var min far og jeg inde hos Clausens Boghandel for at købe min første bog, Poul Borums *Ny dansk poesi*. Jeg kan ikke huske, om den skulle bestilles hjem, men jeg endte med at få den som gave af min far, som jeg tror var oprigtigt interesseret og støttede mig i min lidenskab for lyrikken.

Fotografiet af min far med de kraftige slag-skygger er taget engang mellem 1962 og 1966 under et æggeløb i en pause under et Danfoss-koncernbestyrelsesmøde i haven hos Mads og Bitten Clausen på Nordals. Det har altid undret mig, at der under noget så vigtigt som et strategimøde var plads til noget for mødet så uvedkommende som en klassisk børneleg.

Og æggene splintredes i blæsten (3)

(Untitled Room for H.E. # 23, 2020)
Akryl og collage på lærred, 90 x 70 cm

Titlen er et derivat fra en linje i Arne Herløv Petersens digt *Forår*: 'Og der var tørre æg / der splintredes i blæsten.' fra Poul Borums ovenfor omtalte antologi *Ny dansk poesi 1940-1965*.

Når man er født ind i et middelklassehjem, hvor bogreolen bestod af to hylder med ca. halvtreds centimeter bøger på hver, som mine forældre havde fået i gaver, fra de blev konfirmeret, til de holdt 25-års jubilæum, lå det ikke i luften at købe bøger. Familien hentede sin viden fra radioen, det tyske fjersyns tre kanaler, *Jydske Tidende*, *Der Nordschleswiger* og den *B.T.*, der sammen med et *Ude & Hjemme*, *Familiejournalen* og et pund friskmalet kaffe hver fredag blev leveret af et bud fra *Magasin Molzen*. Derimod var mine forældre meget åbne over for min boglige

Min søvn en gærdesmuttes æg: en væg af kalk og bristefærdigt synsbedrag (2)

(Untitled Room for H.E. # 26, 2020)
Akryl og collage på lærred, 90 x 70 cm

Titlen er et citat fra Ivan Malinovskis kanoniske digt *Myggesang* fra digtsamlingen *Galgenfrist*, 1958. Digtet såvel som digtsamlingen, som jeg faldt over engang i 1971, da jeg læste mig igennem afsnittet med digtsamlingerne på Sønderborg Bibliotek, gjorde et voldsomt indtryk på mig. Det nye Sønderborg Bibliotek, der var blevet indviet samme år, var for den tid vildt avanceret: der var bl.a. en musikafdeling, hvor man kunne låne LP'er med syrerock og free jazz med hjem. Og så var der et aktivitetsrum, hvor de nyansatte og progressive bibliotekarer hver eftermiddag efter skoletid kørte et anlæg ind og spillede syrerock, mens Sønderborgs ungdom flød rundt om i sækkestolene.

Jeg har brugt masser af eftermiddage på biblioteket med tilfældig lystlæsning og derved fundet frem til det, der ofte endte med at blive mine forbilleder. Det var også biblioteket, som havde det eneste eksemplar af en bestemt type skrivemaskine med en ekstra stor skrift, hvormed jeg skrev min første digtsamling *Flieger sind Sieger / helte*. Det første oplag, som udkom i efteråret 1975 med gult omslag og rød tekst, solgte jeg fra hånd til hånd, mens det andet oplag med hvidt omslag og sort tekst var en del af forlaget Jorinde & Joringels abonnementsserie (Serie 10), som udkom i foråret 1976 bestående af 22 A5-hefter. Herfra stammer også min lidenskab for A5-formatet.

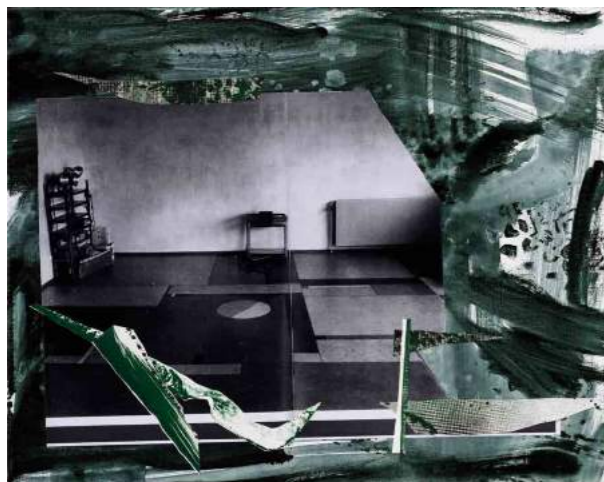
Fotografiet viser min mor, Tilli, siddende på bagsædet i vores folkevogn med mig som nyfødt på vej hjem fra Kongevejshospitalet i Sønderborg, juni 1957.

Måske en martsnat (4)

(Untitled Room for H.E. # 25, 2020)
Akryl og collage på lærred, 90 x 70 cm

Titlen er et citat fra Grethe Risbjerg Thomsens digt *Måske en martsnat* fra Poul Borums ovenfor omtalte antologi *Ny dansk poesi 1940-1965*: 'Jeg dør en lille smule / for hvert sekund, der går / jeg bærer døden med mig / igennem livets år. // En nat, måske en martsnat, / så mild af regn og tøj, / skal jeg gå bort i mørket / og holde op at dø.'

Portrættet af min morfar, Hugo Friis, er taget i haven bag deres hus i Slotsgade i Møgeltønder engang i slutningen af 1960'erne. Han døde den 13. marts 1970.

Tåge driver gennem bygningen, og tågen er socialiteten

(Untitled Room for H.E. # 11, 2020)
Akryl og collage på lærred, 40 x 50 cm, 2020

Titlen er et derivat fra Arne Herløv Petersens digt *SAS-hotellet*: 'Juni; tågegrøn. / Selv skyerne tar fejl / og går tværs gennem bygningen.' fra Poul Borums ovenfor omtalte antologi *Ny dansk poesi 1940-1965*.

Det er i øvrigt påfaldende, hvor ofte ord som 'juninat' og 'grøn' samt metaforer som 'jeghuset' og 'jeglikvidation' dukker op hos modernister som Ole Sarvig, Ivan Malinovski og Arne Herløv Petersen.

Om Arne Herløv Petersen skriver Wikipedia følgende:

'Arne Herløv Petersen (født 1943) blev i 1981 anklaget for spionage i det, der efterfølgende er blevet kaldt Arne Herløv Petersen-sagen. Arne Herløv Petersen har beskrevet sin version af sagen i bøgerne *Skueprocessen* (2009) og *Aktindsigt* (2017). (...) I forbindelse med Arne Herløv Petersens 75-årsdag kom det frem, at han har fået udgivet værker under forskellige pseudonymer, herunder Mikkel Fossmo (født 1973 sic!), der fik sin debut i kunst- og litteraturtidsskriftet *Hvedekorn* (2003) og senere fik udgivet digte i tidsskriftet *Øverste Kirurgiske*. 'Fossmo' debuterede i bogform med *Vækstlaget* (Samlerens Forlag 2007). Debutbogen blev i foråret 2008 præmieret af Statens Kunstfond uden ansøgning.'

Fotografiet gengiver min morbrors (Alfred Friis') linoleumsgulvudsmykning i sin daværende svigerfars fotoatelier i Roskilde, 1964.

Disse lave strande yder ingen modstand (2)

(Untitled Room for H.E. # 24, 2020)
Akryl og collage på lærred, 90 x 70 cm

Titlen er et citat fra et digt i Ivan Malinovskis digtsamling *Poetomatic*, som udkom på Borgens Forlag i 1965: 'et skib sejler i luften / en gavl tændes på vandets / usynlige horisont // disse lave strande / yder ingen modstand / denne nat er venligsindet'.

Fotografiet viser min far, min farfar (Ernst) og min farmor (Mieze) i Steinberghaff ved Geltinger Bucht 1938.

Auslautverhärtung (begivenhedshorisont)

Collage og akryl på lærred, 90 x 70 cm, 2020

Collageelementet med ansigtsmotivet, som er et makulaturtryk af et litografi trykt på det litografiske værksted Steinprent i Tórshavn på Færøerne, er et derivat fra Jes Jacobsens maleri *Den blinde mand* (uden år). Jacobsen blev født i Åbenrå i 1862, tog afgang fra kunstakademiet i 1884 og døde som kun 24-årig i 1886 af meningitis. J.F. Willumsen, som gik på kunstakademiet sammen med Jes Jacobsen, skulle have kaldt ham for 'den mest talentfulde af os alle'.

Fænomenet udlydshærdning (på tysk Auslautverhärtung) er centralt i det tyske sprog. Dvs. at b/d/g i udlyd (også stavelsesudlyd) altid udtales p/t/k dvs. som en fortis-lyd, med stærk spænding. På dansk er det netop omvendt, her udtales p/t/k både i indlyd og udlyd som b/d/g. – [p]: gelb, [t]: Hund, Fahrrad, [k]: Montag, Geburtstag, (Ich) mag.

Om begrebet 'begivenhedshorisont' står der følgende på Wikipedia:

'Indenfor den generelle relativitetsteori er begivenhedshorisonten (også kaldet hændelseshorisonten) et punkt i rumtid, hvor hændelser indenfor ikke kan påvirke en observatør udenfor, og hvor gravitationen er så kraftig, at rumtiden krummer så stærk, at ingenting kan undslippe, end ikke lyset. Det almindeligste tilfælde af en begivenhedshorisont er omkring et sort hul, hvor lyset, der sendes ud, aldrig kan nå en observatør. Det betyder, at en person, der betragter et objekt, som nærmer sig en begivenhedshorisont, aldrig vil se, at objektet forsvinder bag horisonten, men i stedet vil se, at objektet bevæger sig uendeligt langsommere mod, men aldrig forbi, horisonten. Fra selve objektets perspektiv vil imidlertid overgangen "gennem" horisonten forløbe som forventet. Denne forskel mellem to perspektiver kaldes rødforskydning.'

Tief im Schlund der Singularität

Akryl, Molotow-spray, Posca og collage på lærred, 180 x 150 cm, 2019

Den tyske titel lyder oversat til dansk: *Dybt i singularitetens afgrund*. En gravitationel singularitet er et punkt, hvori en masse går mod uendeligt. Dette forårsager en endelig krumning af rumtiden. Herunder sorte og hvide huller.

Motivet med det firedoblede ansigt er et derivat fra Jes Jacobsens maleri *Den blinde mand* (uden år) – her gengivet efter et fotografi af maleriet på kunstmuseet Brundlund Slot i Åbenrå fotograferet gennem et prisme, som var til salg i museumsbutikken.

De to litografiske collageelementer med aben er plakaten til min udstilling *APE RULES, O.K.!*, der fandt sted i Steinprent i Tórshavn på Færøerne, 2018. Titlen er en kommentar til kendsgerning, at kun 21 % af den færøske befolkning tror på evolutionslærens påvisning af, at mennesket og aben har samme oprindelse, mens hele 52 % bekender sig til kreationismen dvs. troen på at mennesket er skabt af Gud eller en anden højere magt.

FØR Ø FØR ØJE / FØR T FØR TAND

Collage og Posca på papir, 53,5 x 32,5 cm, 2020

Overheadfolien med det firedoblede ansigt er et derivat fra Jes Jacobsens maleri *Den blinde mand* (uden år) – her gengivet efter et fotografi af maleriet på kunstmuseet Brundlund Slot i Åbenrå fotograferet gennem et prisme, som var til salg i museumsbutikken.

Teksten på collagen, *FØR Ø FØR ØJE / FØR T FØR TAND*, er en paronomasi over det bibelske udtryk 'øje for øje, tand for tand'.

Miðfingurinn

Akryl og collage på lærred, 80 x 60 cm, 2020

Titlen *Miðfingurinn*, der betyder 'midterfingeren', 'langemand' eller 'fuckfingeren', er hentet fra nummeret *Miðfingurinn til Miðflokkinn* med det færøske punkband 200 (fra CD'en *Vendetta!*, 2012).

Dele af collagen på maleriet er udklip fra mit litografi *Miðfingurinn til Miðflokkinn* fra 2013, trykt på det litografiske værksted Steinprent i Tórshavn på Færøerne. Trykket var tænkt som en del af en serie med sort/gule litografier under titlen *Vendetta!* initieret af Kinna Poulsen, hvor otte kunstnere skulle forholde til hver sit nummer på CD'en. Jeg valgte nummeret *Miðfingurinn til Miðflokkinn* (Fuckfingeren til Midterpartiet).

Miðflokkurinn (Midterpartiet) er et kristendemokratisk, socialkonservativt parti på Færøerne, der baserer sin politik på et traditionelt og bibeltro, kristent grundsyn, herunder modstand mod fri abort

og LGBT+-rettigheder. Ved valg er deres partiliste-bogstav H.

Farverne gul og sort blev udvalgt efter CDens omslagsfarver. De gamle svenske markskelskartografier i trykket skyldes, at jeg arbejdede videre på en litografisk sten, som trykkeren Jan Andersson havde erhvervet fra en pensioneret, svensk lito- og kartograf, der ikke havde fået slebet alle sine motiver ned.

Stokkhólmssyndromið

Akryl, Molotow-spray, Posca og collage på lærred, 180 x 150 cm, 2019

Stokkhólmssyndromið, der er det færøske ord for Stockholmssyndromet, er hentet fra punkbandets 200's CD af samme navn fra 2009.

Plakaten for den dansk-tyske slægtsforskerdag den 20. november 2016 på Dansk Centralbibliotek for Sydslesvig i Flensburg er produceret af Den Slesviske Samling.

Det lille sort-hvide klistermærke er produceret af Jakob Jakobsens hospitalprisonuniversity.net.

Det grønne armbånd stammer fra Roskildefestivalen 2016, mens det røde armbånd stammer fra et besøg på bunkermuseet Tirpitz ved Blåvands Huk i 2017.

Det grønne kort med teksten *SIX DECADES GRAND POTLATCH* er invitationen til min 60-års fødselsdagsfest i 2017.

Fotokopien med teksten *DJ MÄH / AND THE PARTY GROWS UP / STERBFRITZ / MEHRZWECKHALLE* er en forstørret fotokopi af en A3-plakat for et danseparty i multifunktionshallen i Sterbfritz, en lille landsby i nærheden af byen Fulda i det nordlige Hessen i Tyskland.

Når farverne invaderer samfundslivet, får vi således tilhørsforhold, privilegier og raseri (1)

(Untitled Room for H.E. # 14, 2020)
Akryl og collage på lærred, 50 x 40 cm

Når farverne invaderer samfundslivet, får vi således tilhørsforhold, privilegier og raseri (3)

(Untitled Room for H.E. # 16, 2020)
Akryl og collage på lærred, 50 x 40 cm

Når farverne invaderer samfundslivet, får vi således tilhørsforhold, privilegier og raseri (2)

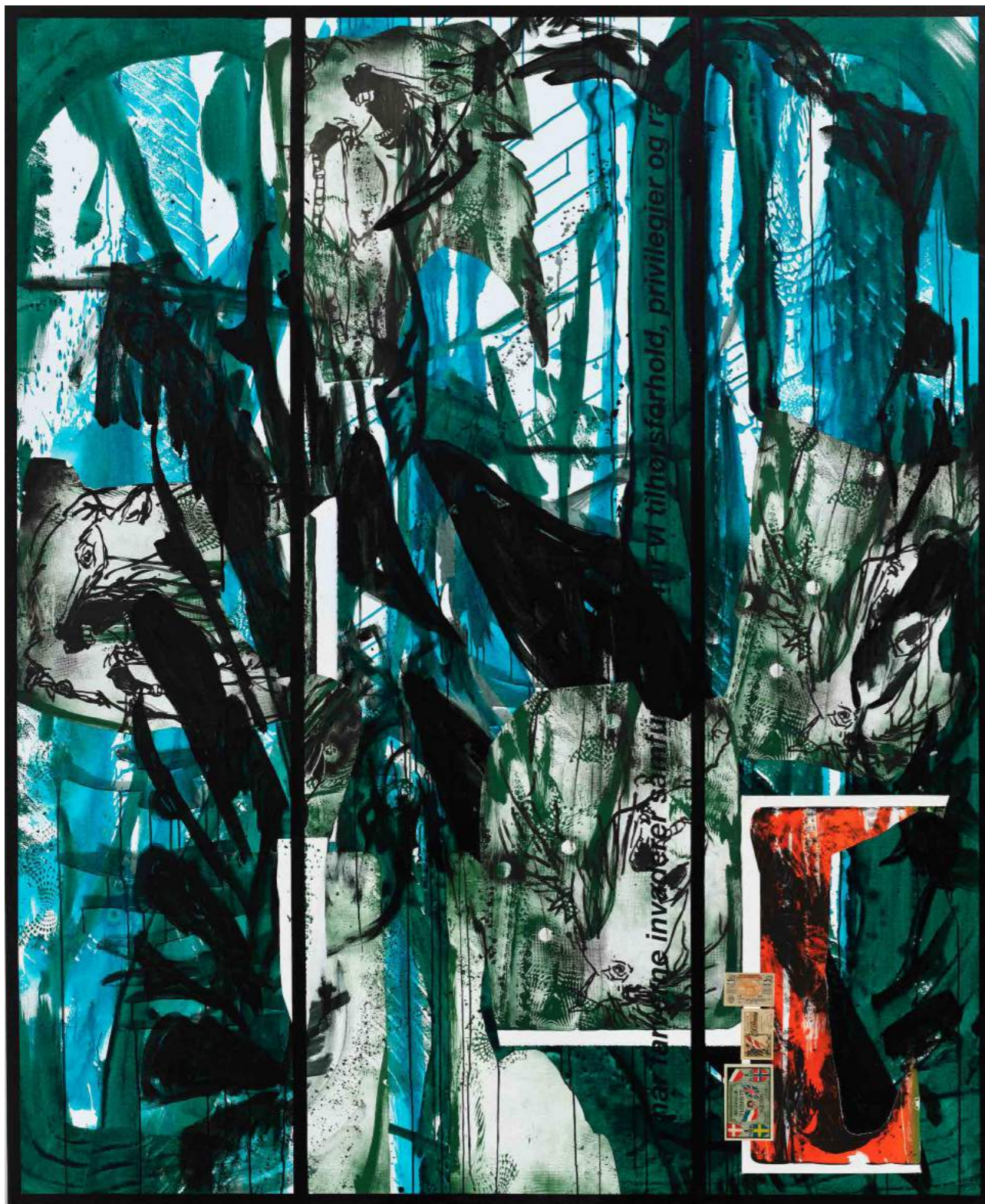
(Untitled Room for H.E. # 15, 2020)
Akryl og collage på lærred, 50 x 40 cm

Når farverne invaderer samfundslivet, får vi således tilhørsforhold, privilegier og raseri (4)

(Untitled Room for H.E. # 17, 2020)
Akryl og collage på lærred, 50 x 40 cm

Bløn

(Untitled Room for H.E. # 5, 2020)

Akryl, Molotow-spray og collage på lærred, 220 x 180 cm

'Bløn' er et citat fra et digt af Per Aage Brandt fra samlingen *Yonne*, 2020:

'visse dybe ting kan defineres, såsom farven bløn, den farve som er blå om mandagen og grøn om tirsdagen og resten af ugen med særlig vægt på fredagen, hvor den bliver mørkegrøn for derefter at visne til badeværelsesgrøn og derefter gå over i turkis søndag aften, og lidenskabens kærlighed, som er én ting om lørdagen, men allerede næste morgen begynder at blive en anden ting, meget sært som ugens dage har magt til at skænke os veldefinerede begreber for lige den slags ting

(grue, hainamour)'

Teksten på den øverste nødpengeseddel lyder:

'PLEBISCIT / 50 Pf. DEUTSCHLAND / Dieser Gutschein verliert seine Gültigkeit einen Monat nach öffentlicher Bekanntmachung / 50 Pf DANMARK / Denne Pengeseddel mister sin Gyldighed en Maaned efter offentlig Bekendtgørelse / 1920 / LÜGUMKLOSTER DEN 10. FEBRUAR 1920 / DER BÜRGERMEISTER'

Teksten på den mellemste nødpengeseddel lyder: '1864-1920 / NØDPENGESEDDER FOR GRAASTEN / 50 Penning / Denne Pengeseddel taber sin Gyldighed 1 Maaned efter Bekendtgørelse i "Hejmdal" / Paa Byens Vegne: / V. Ulldal / Graasten, Februar 1920'

Teksten på den nederste nødpengeseddel lyder: 'BROAGER KOMMUNE / PLEBISCIT SLESVIG / 1 MARK / BROAGER d. 10. FEBR. 1920 / Bentzen / KOMMUNEFORSTANDER'

Jeghuset

(Untitled Room for H.E. # 20, 2020)

Akryl, Molotow-spray og collage på lærred, 60 x 50 cm

På fotografiet, der er taget sommeren 1969 foran min morbror og tantes ødegård i Slähult, ses min morfar (Hugo), min søster (Hella), min mormor (Andrea), min mor (Tilli) og jeg. Det er formodentlig min far, der er fotografen.

Måske en martsnat (3)

(Untitled Room for H.E. # 18, 2020)

Akryl og collage på lærred, 50 x 40 cm

Collagemotivet er et derivat fra A. Kampfs tegning af Mutter Germania i tidsskriftet Die Woche, marts 1920.

Om motivet skriver Inge Adriansen og Immo Doege i *Dansk eller tysk? – Billeder af national selvforståelse i 1920*, udgivet af Institut for Sønderjysk Lokalhistorie og Historisk Samfund for Sønderjylland i samarbejde med Gesellschaft für Flensburger Stadtgeschichte e. V. og Institut für Regionale Forschung und Information, Aabenraa 1992 følgende:

'At kampen om 2. zone ikke kun var et regionalt spørgsmål, men berørte hele Tyskland, viser denne fremstilling fra det illustrerede tidsskrift "Die Woche", der udkom i Berlin. Et særhefte med titlen "Deutsch-Schleswig" (Tysk-Slesvig), der udkom kort før afstemningen i 2. zone, indeholdt bl.a. patriotiske digte og et opråb fra "Det tyske udvalg for hertugdømmet Slesvig" i Hamborg. Det var henvendt til "landsmændene i 2. zone", og hovedmotivet var "Mor Germania" som symbol på Tyskland. Her er hun ikke vist med krigsudrustning og hjelm, men med en egekrans om hovedet og en folderig kappe, hvorunder hun beskyttende næsten skjuler et ængsteligt barn, der klamrer sig til hende. Med fortvivlet ansigtsudtryk og vidt udstrakte arme kalder hun "sønnerne af hendes blod" frem til afstemningen. Til venstre står den skæbnesvangre urne, hvori lodderne skal kastes den 14. marts og dermed afgørelsen, om landet skal være dansk eller tysk. Bag Germania-figuren vajer på en flagstang et kæmpebanner med den tyske rigsrørn. Billedets baggrund viser et symbolsk kystlandskab med rullende bølger under en mørk, skyet himmel.'

Teksten på nødpengesedlen med motivet af et Dannebrog, der gennembyrder den tyske ørn, lyder: '1864-1920 / NØDPENGESÆDDEL FOR GRAASTEN / 50 Penning / Denne Pengeseddel taber sin Gyldighed 1 Maaned efter Bekendtgørelse i "Hejmdal" / Paa Byens Vegne: / V. Ulldal / Graasten, Februar 1920'

Fenster (Shadowplay)

(Untitled Room for H.E. # 8, 2020)
Akryl på lærred, 90 x 70 cm

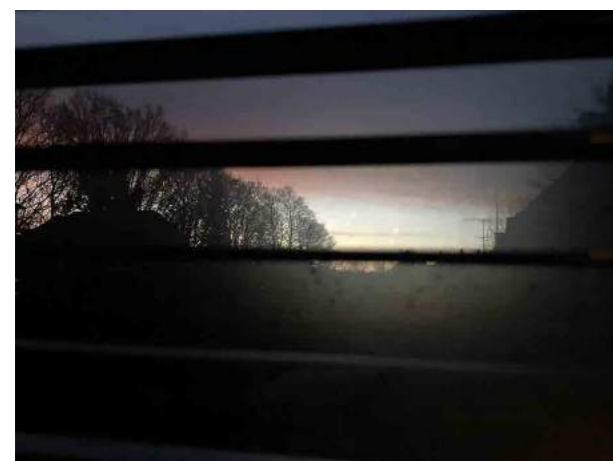
Vindues- eller rammekonstruktionen i serien *Untitled Room for H.E.* refererer til en række malere, der alle har benyttet lignende konstruktioner i deres maleri: Alberto Giacometti, Ellsworth Kelly og Alan Uglow, der om Giacometti har sagt følgende: 'I learned from Giacometti a certain kind of meanness I'd like to have in my work. Not in a stingy kind of way, but a poverty without taking a lot of space, his work has incredible presence. His figure creates a loaded situation. That's why it's always interesting for me to imagine having a Giacometti with a painting of Barnett Newman's.'

Jeg mødte Alan og hans kone, Elena Alexander, første gang i New York i april 1984, hvor vi bl.a. en weekend tog op til South Woodstock i Vermont, hvor vi red langs de smalle stier i den stejle Quechee Gorge. Vi sås sidenhen on and off, mest intenst i Köln, hvor Alan havde et residency i et år omkring 1992, mens vi også boede der. Alan, der var født i Luton i England, døde i 2011.

Titlen *Fenster* refererer til Oskar Schlemmers serie af små *Fensterbilder*, som han malede i sit indre eksil, mens han havde *Malverbot* (maleforbud) under den nazistiske terror.

Shadowplay eller *Schatten der Mörder* er titlen på en tysk tv-serie i otte dele fra 2020, der udspringer fra 1946 i det udbombede Berlins fire besatte sektorer. Serien handler om den jødiske hævnorganisation Nakam, som efter krigen ville dræbe 6 millioner tyskere som gengældelse for holocaust. Organisationen blev ledet af den litauisk-jødiske digter Abba Kovner, der blev taget med den gift, der skulle hældes i Nürnbergs drikkevandsreservoir, mens Nürnberg-processen stod på. Det lykkedes Kovner at flygte, og han gik under jorden i Israel, hvor han indgik i den paramilitære gruppe Haganah som kaptajn for Brigati-brigaden. Han bosatte sig i 1946 i kibbutz Ein Hahores, hvor min daværende kæreste, Ulla Jacobsen, spillede skak med ham, da hun var på et kibbutz-ophold i 1976. Kovner døde i 1987.

Soundtracket og titelmelodien til serien er variationer over postpunkbandet Joy Divisions sang *Shadowplay* fra LPen *Unknown Pleasures* – deraf seriens engelske titel.

Ved Grænsen 22, Frederiksberg,
23. december 2020, 7:49

Tranetræk

(Untitled Room for H.E. # 7, 2020)
Akryl og Posca på lærred, 90 x 70 cm

Sticky Rice – takeaway, Valby Langgade,
10. december 2020, 18:31

Territory Panel

(Piss Monochrome 12/30)
Urin på uld, 45 x 40 cm, 1993

Multiple i et oplag på 30 udgivet af Nicolai Wallner og Jakob Koldings Edition Campbells Occasionally.

Uden titel (sumplandskab)

Kul på papir, 67 x 52 cm, 1984

Dedikation: 'til tilli og h.e. fra claus'

Vejen til Nolde

Hans Emil Carstensen, 2009

Kuglepen og offset på papir, 15,5 x 15,5 cm

Tiden går. Emil Nolde dør året før, jeg bliver født, hvilket umuliggør en passion for de levende døde: idolerne. Nolde er tavs. Men hans efterladenskaber i monterne på museet i Seebüll er et fast mobiliar for erindringens sødme. Keramikken og akvarellerne er stadig ikoner i min dengang femårige hjerne. Jeg husker monterne som utroligt høje. Jeg måtte løftes af Opa for overhovedet at kunne se. Opa, mit første møde med kulturen. Altid i bevægelse.

Femten år senere fortæller min morbror mig, at min oldefar, som var søndagsmaler i den natu-

Uden titel

Claus Carstensen og Zoe Carstensen, 1994

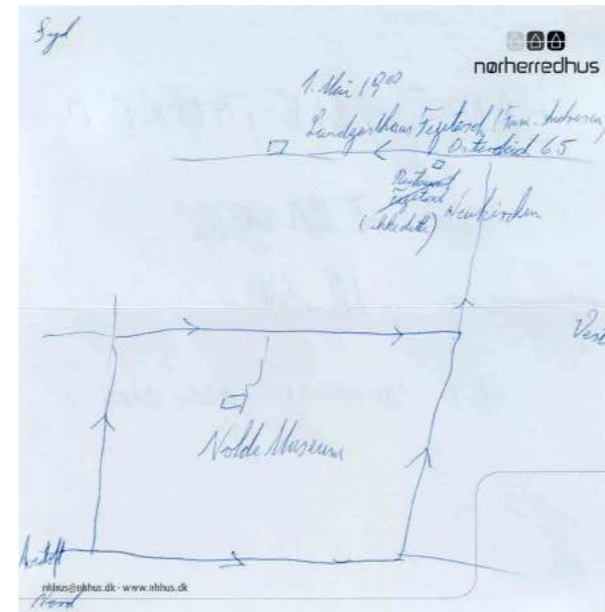
Akryl, oil stick og spray på lærred, 50 x 40 cm

ralistiske tradition, ofte havde fisket sammen med Nolde. En dag, mens de havde siddet i båden og nydt brændevinen, var de kommet op at skændes om, hvem af dem, der var den bedste maler. Det må have været for meget for Wilhelm, for siden sås de aldrig mere.

Dét billede – Wilhelm og Emil i båden ud for Højer – er et af de få ikoner, jeg ikke selv har oplevet. Så vidt den sønderjyske ikonografi. Vi formes inde og udefra.

Den melankoli, der ligger som en let dis hen over Noldes marsklandskaber, er ikke kun et levn fra et museé sentimental, men stammer fra tidløsheden. Horisonten svæver og brydes sjældent. Når den brydes, er det som oftest af en unatur såsom huse og møller. Kulturen slår altid ned i naturen som tid.

Og det er måske netop derfor, jeg ikke kan 'bruge' Nolde. Forbilleder bruger man til at sætte af fra, arbejde videre på. Det kræver tid og materialitet. Dertil er mine ikoner for æteriske, De fordamper. Bliver kun hængende som tidløs melankoli i erindringen.

Jeg har drømt om at lave tidløse billeder, men har måttet opgive, fordi de billeder, hvis ekko eksisterer som en svag smerte i erindringen, altid lyser stærkere. Jeg arbejder for at glemme. Arbejdet skaber spiraler udad. Souvenirerne og det sentimentale krænger dem indad. Derfor er en af hans mest rammende og præcise titler også den på en serie akvareller, han malede i den periode, hvor han havde Malverbot, nemlig *Die ungemalten Bilder*.

Han vidste, at han kunne have malet dem. Jørgen Rømer, der besøgte ham i disse år, fortæller, at det var en erkendelse, der gjorde Nolde til en skygge af sig selv. Han kunne have malet dem, og det knuste ham. Det mulige var umuligt. Hvad, der var inden for rækkevide, syntes så fjernt. Siegfried Lenz skaber i sin roman *Die Deutschstunde* ikke kun en litterær figur, når han lader den lokale gendarm gå og sniffe i hans atelier.

Alligevel fik han gjort, hvad der skulle gøres. Med de forhåndenværende søms princip. Akvarellerne (de lugtede ikke) fra den periode er så meget mere tætte. De vidner om, at subversionens historie altid bryder frem og dukker op til overfladen.

Men hvad vigtigere er – dér hvor jeg kan bruge billederne – de bekræfter de overvejelser, jeg har

gjort mig om bricolagen som metode. Det ydre, der forankastede er altid allerede til stede, det umulige ligger i arbejdet, hvorfor det ikke behøver at projiceres.

Alting bliver til i en stadig vekselvirkning mellem tilfældighed og nødvendighed, og derfor er de umalede billeder for mig en drøm om at vende tilbage til det tidløse.

Men tiden går. Når jeg søger tilbage – mod tiden – tager jeg til Seebüll og fortaber mig i havens stier, der er formede som en arabesk af et A og et E.

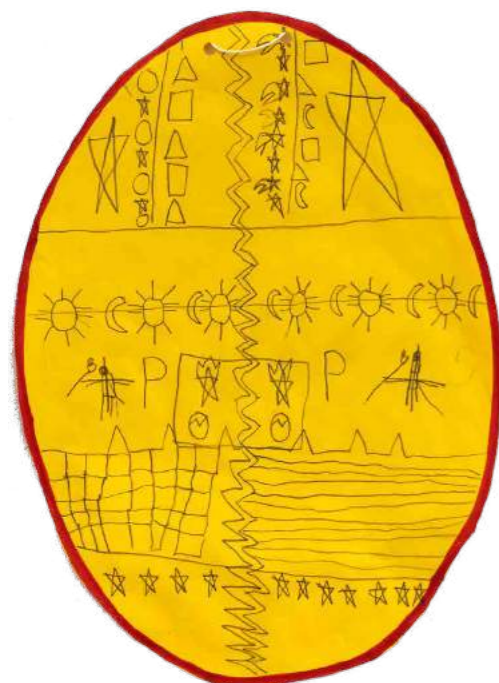
(Ovenstående essay har under titlen *Der Schimmelreiter* (Skimmelrytteren) tidligere været trykt i Louisiana Revy nr. 2, december 1986: *Emil Nolde – Nolde museet besøgt Louisiana*)

Mange år senere – i 2005, 2007 og 2009 – inviterede min far den nærmeste familie på weekendophold på Nolde-museet, der nu havde opkøbt nabo-gården og indrettet den til hotel. Samtidig havde man udvidet museet med en restaurantbygning med et panoramavindue, der gik fra gulv til loft, så man havde en fornemmelse af at sidde og indtage maden midt i marsken. Maden og især morgenmaden var fremragende. Den blev serveret af døve tjenerelver fra en lokal restaurantskole for døve, der havde en særlig praktikaftale med restauranten på museet.

Det var også her vi i oktober 2005 så trækfuglenes sorte sol, efter at vi om morgenen var gået gennem den rimfrosne marsk fra gården over til morgenmaden på restauranten.

'Wie angegeben war er (Nolde, min anm.) zwar am 15. September 1934 in die "Nationalsozialistische Arbeitsgemeinschaft Nordschleswig" (NSAN) eingetreten, hatte aber die Mitgliedsnummer 1722 erhalten. Die NSAN schloss sich im Sommer 1935 mit anderen nationalsozialistischen Gruppen zur NSDAPN zusammen, so dass Nolde seit 1935 Mitglied der NSDAPN (Nordschleswig) war, während die NSDAP in Deutschland seine Kunst als "entartet" verfolgte.' (Monika Hecker: *Nolde ein Nazi? – Unsinn*, in: Schleswig-Holstein-Journal Sonnabend, 16. Dezember 1995)

('Som angivet var han (Nolde, min anm.) den 15. september 1934 blevet medlem af "Nationalsozialistische Arbeitsgemeinschaft Nordschleswig" (NSAN), men havde fået medlemsnummeret 1722. NSAN sluttede sig i sommeren 1935 sammen med andre nationalsocialistiske grupper til NSDAPN, således at Nolde siden 1935 var medlem af NSDAPN (Nordschleswig), mens NSDAP i Tyskland forfulgte hans kunst som "entartet" (vanartet).' (Monika Hecker: *Nolde ein Nazi? – Unsinn*, in: Schleswig-Holstein-Journal Sonnabend, 16. Dezember 1995)

Et påskeæg til Opa

Niels Friis Laursen

Blyant og Molotow-marker på indfarvet papir,
28,5 x 20,5 cm, u.å.

Oprindeligt en gave fra Niels Friis Laursen til sin morfar (Opa) Hans Emil Carstensen. Opa er det tyske ord for mor- eller farfar.

Fredstraktaten bekræfter folkenes ret til selv at bestemme deres skæbne

Thor Bøgelund

Sandsynligvis litografisk tryk, 108,5 x 40 cm, ca. 1920,
oplag: 30.000

Prodansk propagandaplakat fra genforeningskampagnen omkring 1920. Thor Bøgelund, der stod for langt den største del af genforeningsplakaterne, var en dansk tegner uddannet på Det Kongelige Danske Kunstakademi i årene 1909-14. Han var med til at udbrede plakaten som kommerciel kunst i Danmark. Ironisk nok var hans prodanske plakater stærk inspirerede af en enkel og farvestærk tysk reklameæstetik. Han prodanske, men pudsigt nok tysksprogede plakat *Mutter stimm dänisch, denk an mich* ('Mor stem dansk, tænk på mig') med motivet af en lille dreng med et Dannebrog har hentet sit motiv fra en tysk, socialdemokratisk plakat til den tyske rigsdag i 1918. Selvsamme motiv har senere været brugt ved folkeafstemningen i Saar-området i 1935, ved amtsrådsvalget i Flensborg 1945 samt den danske folkeafstemning om EU den 2. juni 1992, hvor drengen bad moderen stemme nej.

9. Juli 1981

Hildegon

Keramik, Ø 31 cm, 1981

Det keramiske fad er lavet af Hildegon i 1981. Egon List-Jensen drev i mange år sammen med sin kone, Hilde, det keramiske værksted Hildegon, Stenholt 4 i Klitting ved Sønderkoven på Als. Den læreruddannede Egon List-Jensen var i mange år ansat som formningslærer på Sønderkov Skolen i Sønderborg, hvor jeg gik. Jeg mener, min far har fortalt mig, at han kendte Hilde fra den tyske skole i Tønder.

Fadet blev signeret af samtlige deltagere ved herrefrokosten på min fars 50-års fødselsdag. At der optræder så mange tyske fornavne (Bahne, Wilhelm, Uwe, Erk Uwe, Udo, Hans Uwe etc.) skyldes, at min far var en del af det tyske mindretal i Nordschleswig/Sønderjylland. Opa er min farfar, Ernst Carstensen. Min ligeledes hjemmetyske morfar, Hugo Friis, døde som 63-årig i 1970.

Levnedsbeskrivelse for Hans Emil Carstensen

Nordborg medarbejder nr. 2221

Flensborg medarbejder nr. 5013

Jeg er født den 9. juli 1931 i Tønder og har besøgt den tyske folkeskole fra 1938 til 1943 og derefter og indtil 2. verdenskrigs afslutning mellemskolen.

Fra 1945 til 1950 har jeg arbejdet som bydreng i 1 år og derefter i 4 år som lærling i min onkels isenkramforretning fa. Nic. Andresen i Tønder. I min læretid gik jeg på Tønder Handelsskole og fik der min handelsmedhjælpereksamen. I 1945 og 46 modtog jeg også privatundervisning i engelsk og (i begrænset omfang) fransk. Efter læretiden fik jeg fra 1950 til 51 ansættelse som ekspedient i det i branchen renommerede isenkramfirma Lorenz Andersen i Sønderborg. I denne periode tog jeg den statskontrollerede prøve i bogføring. Fra 1951 til 52 har jeg aftjent min værnepligt i Esbjerg ved Jyske Luftværnsregiment. Efter militærtiden fortsatte jeg i isenkrambranchen, indtil 1954 hos isenkrammer Daniel Bruhn i Haderslev. I denne periode lærte jeg min senere hustru Tilli at kende. Hun havde udstået sin læretid i Tønder i samme firma som jeg og var nu ansat i et konkurrerende isenkramfirma i Haderslev.

Et praktikophold i udlandet var i efterkrigsårene næsten ukendt. Men efter en henvendelse fra min tidligere lærerinde i Tønder til borgmesteren i Bremen fik jeg tilbudt et job i isenkram- og skibsudrustningsfirmaet Jaeger und Eggers i Bremen. Her arbejdede jeg i 1 år fra 1954-55. Efter opholdet i Tyskland fik jeg tilbud om at komme tilbage til fa. Daniel Bruhn, nu som disponent. I 1956 blev jeg gift med Tilli, og med megen besvær lykkedes det for os at finde en taglejlighed, vi kunne flytte ind i. Der var bolignød på det tidspunkt.

Kun ½ år efter giftermålet fik jeg en chance til at skifte branche. Jeg følte det var nødvendigt, fordi næsten hele min familie var isenkrammere. Jeg fik ansættelse som prokurist i den daværende tidspunkt nødlidende Maskinfabrik Johs. Juhler A/S i Sønderborg. Jeg måtte bo 4 måneder i et værelse i Sønderborg, indtil vi i 1957 kunne få tildelt en dyr lejlighed i et nybyggeri. Den kostede 220 kr. om måneden. I Haderslev betalte vi 40 kr. for taglejligheden. Og gagen var i Sønderborg i starten den samme som i Haderslev, 900 kr. om måneden. I perioden frem til 1962 lykkedes det at bringe firmaet på fode igen. Da firmaet bl.a. var underleverandør til JF-Fabrikken, fik jeg også første kontakter til Peter Hansen-Damm

senior, der på daværende tidspunkt var kommerciel direktør på JF-Fabrikken.

Efter fabrikant Juhlers død følte jeg trang til at søge nye græsgange. Dette er kommet Hansen-Damm senior, der i mellemtiden var skiftet fra JF-Fabrikken til direktionen på Danfoss, for øre. Jeg fik nu tilbudt et job som direktionssekretær på Danfoss. Efter en samtale med direktør Jepsen og fabrikant Clausen fik jeg ansættelse hos Danfoss fra 1. maj 1962. Indtil 1966 delte jeg kontor med Hansen-Damm sen. Vi befattede os bl.a. med finansierings- og skatteforhold i Tyskland. En af de større opgaver i starten var afviklingen af kompressorfabrikken Stempel-Hermetik (senere Danfoss – Werk Offenbach), dvs. salg af maskinerne i Offenbach og nybyggeriet i Sprendlingen. I disse år var jeg også direktionens kontaktperson til den Danfoss-ejede mejetærskerfabrik Blomfoss, et engagement, der var under afvikling.

Ved Als Motors indflytning i de nye lokaler i 1966 blev jeg udnævnt som direktør på heltidsbasis i dette selskab. Denne opgave varetog jeg indtil 1970. På dette tidspunkt vendte jeg tilbage til mit tidligere job som direktionssekretær, indtil jeg i 1972 blev udnævnt til budgetchef i kompressorgruppen. I 1978 kom så udnævnelsen til prokurist og regnskabschef i Danfoss Flensburg. Jeg har så pendlet mellem min bopæl i Sønderborg og til Flensburg indtil min pensionering 31. december 1994.

I 1962/63 deltog jeg 2 x 4 uger i Arbejdsgiverforeningens Virksomhedskursus på Egelund.

I perioden 1962 til 1978 var jeg regnskabsfører i Fabrikant Mads Clausens Fond og deltog i fondens bestyrelsesmøder.

Som ansvarlig for EDB-afdelingen i Flensburg har jeg på et tidligt tidspunkt været med til at indføre on-line forbindelse til EDB-afdelingen i Nordborg. Flensburg var også det første selskab i Danfoss-koncernen, der indførte SAP Standard EDB-programmer.

Min sidste større opgave i min Danfoss-karriere var medvirken ved opstart af kompressorfabrikken i Slovenien.

I årene 1970-84 var jeg medlem af og senere næstformand i Kreditbankens bestyrelse.

**SIEH DA! SIEH DA, TIMOTHEUS,
DIE KRANICHE DES IBYKUS!**

af Claus Carstensen

© Claus Carstensen og
Galleri Tom Christoffersen
2021

Fotos: Anders Sune Berg

Grafisk tilrettelæggelse og omslag:
Henrik Stig Møller HSMGD

Tryk: Lasertryk.dk

ISBN 978-87-998493-5-2

Udgivet i forbindelse med udstillingen SIEH DA!
SIEH DA, TIMOTHEUS,
DIE KRANICHE DES IBYKUS!
Galleri Tom Christoffersen
5. februar – 27. februar 2021

Galleri Tom Christoffersen
Skindergade 5
1159 København K
tomchristoffersen.dk
galleri@tomchristoffersen.dk

